Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Тел.: HEnderson 4-0237 УНС.: HEnderson 5-8740

РІК LXII. Ч. 9. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 15-го СІЧНЯ 1955. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ—FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JANUARY 15, 1955. No. 9. VOL. LXII.

АЙЗЕНГАВЕР ЗА ВІЙСЬКОВИЙ ВИШКІЛ ДЛЯ ВСІЄЇ ЗДІБНОЇ МОЛОДІ

ПРЕЗИДЕНТ ЗА ПРОДОВЖЕННЯ ЗАКОНУ ПРО ПОБОРОВУ СЛУЖБУ І ЗА ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТНІ ФАХОВИМ ВІЙСЬКОВИКАМ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер звернувся до Конґресу з просьбою, щоб збільшити військові резерви цієї країни, щоб ЗДА могли мати відповідні збройні сили для відбиття аґресії в цій атомовій добі. Президент домагався також продовжити на чотири роки закон, згідно з яким можна покликувати до військової служби молодь, яка має обов'язок служити при війську два роки. Щоб заохотити фахових військовиків до військової служби, президент пропонує збільшити платню тим військовим, які вибирають собі військову службу як життєвий . фах Президент заявив, що закон про військову службу треба продовжити до 1959 року, бо не видко оправданих надій на те, щоб світова ситуація або технологічний поступ так змінився, щоб впродовж чотирьох найближчих років не треба було покликувати юнаків до військової служби. Час військової служби залишився б той самий, це значить два роки. Для лікарів і дентистів президент проєктує продовжити закон про військову службу тільки на найближчі два роки, це значить до 1957 року. Для збільшення військових резерв президент пропонує, щоб юнаки в віці 17 і 18 років добровільно голосилися на військовий вишкіл, який тривав би тільки шість місяців. Впродовж цих місяців вони діставали б платню в висоті 30 долярів місячно. Під час цих шістьох місяців молодь проходила б основний військовий вишкіл, а пізніше впродовж 9 і пів року вона доповнювала б свій вишкіл, будучи резервістами. Айзенгавер не сказав, скільки таких добровільців треба б кожного року, але представник департаменту оборони давніше заявив, що кожного року треба б 100,000 таких добровільців. Якщо не було б потрібного числа добровільців, то поборова служба покличе на цей вишкіл потрібне число рекрутів із молоді, яка закінчила 18 і пів року життя, і ці рекрути служитимуть при війську два роки, а пізніше також належатимуть до військової резерви. Таким чином, оце перший раз в історії ЗДА були б створені постійні військові резерви, які були б готові на випадок небезпеки боронити країну. Деякі сенатори є за тим, щоб скоротити час військової служби, яка тепер триває два роки, але президент Айзенгавер заявив у своєму зверненні, що досвід показав, що таке скорочення було б загрозою для безпеки ЗДА, бо модерна зброя вимагає повних двох років, щоб вояк навчився нею користуватися. Президент пропонує збільшити платню фаховим військовикам пересічно на 6.7 відсотка, що коштували б річно державну скарбницю коло 750 мільйонів долярів річно. Державна скарбниця заощадить поважні суми на тому, що до половини 1956 року стан збройних сил ЗДА зменшиться на 368,000 вояків. Конґрес прихильно прийняв проєкт президента про збільшення платні фаховим військовикам, але холодніше поставився до президентового проєкту про створення більших військових резерв, бо хоч президент не говорить про це, то громадянство вважає його проєкт за загальний військовий вишкіл, а проти цього завжди виступало громадянство в цій країні.

БІЛИЙ ДІМ НАРЕШТІ БІЛИЙ

Минулого четверга вперше впродовж теперішньої зими груба на один інч верства снігу вкрила східні і південно-східні стейти, між ними й Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенію, Меріленд і Вірджінію, в цьому і столичний Дистрикт Коломбію. На фото: сторож Білого Дому йде прометеним від снігу хідником.

ГАММЕРШИЛД ПОІНФОРМУВАВ ЛОДЖА ПРО СВОЇ РОЗМОВИ В ПЕЙПІНҐУ

Об'єднані Нації. — Генеральний секретар Об'єднаних Націй Даґ Гаммершилд, вернувшись до Ню Йорку в четвер 13-го січня пополудні з своєї подорожі до столиці комуністичного Китаю, негайно в поверх одногодинній розмові поінформував головного американського делеґата в ОН, амбасадора Кебота Лоджа, про хід і вислід своїх розмов з комуно-китайським прем'єром Чу Ен-лаєм про звільнення з комуністичної в'язниці 11-ох американських летунів і випущення на волю інших воєнних полонених, безправно затриманих в комуністичному Китаї. Після того Лодж висловився перед журналістами, що вправді треба бути невдоволеним з того, що не осягнено негайного звільнення американських летунів, але „зроблено поступ" і він, Лодж, „вірить, що наші летуни швидко опиняться на волі". Даґ Гаммершилд оприлюднив короткий комунікат, в якому знову підкреслив, що його розмови з комуністичними вожаками Китаю були „рішуче корисні" і що він „сподівається продовжувати контакт". „Двері, що їх відчинено, можна вдержати відкритими й вони наказують всім проявляти поміркованість".

Американські нищильники обстріляли китайські кораблі

Тайпеґ, Формоза. — Національно-китайська преса принесла вістку, що два американські нищильники обстріляли комуно-китайські кораблі недалеко острова Тачен, що лежить у Формозькій протоці за 200 миль на північний захід від Формози. Обстрілювані кораблі, не відповівши вогнем, втекли в сторону китайського суходолу. Це сталося буцімто під час того, як комуністичні літаки й кораблі заатакували національ-китайський конвой, що плив від острова Тачену в сторону Формози. Американські нищильники, які знаходилися недалеко, відкрили вогонь по комуно-китайських кораблях; а коли вони втекли, відпровадили під своєю охороною конвой до Тайпеґу. Американське командування Сьомої фльоти не ствердило і не заперечило цієї вістки. З Вашинґтону сказано, що інформацій про такий інцидент не мають.

КОНҐРЕС ЗАЙМАЄ ОДНОСТАЙНУ ПОЗИЦІЮ В ЗАКОРДОННІЙ ПОЛІТИЦІ

ДЕРЖАВНИЙ СЕКРЕТАР НАВ'ЯЗАВ СПІВПРАЦЮ З ДЕМОКРАТИЧНОЮ БІЛЬШІСТЮ КОНҐРЕСУ. — ВІН ДІСТАВ ЗАПЕВНЕННЯ, ЩО ПРЕДЛОЖЕНІ УРЯДОМ МІЖНАРОДНІ ДОГОВОРИ БУДУТЬ ЯКНАЙШВИДШЕ ПОЛАДНАНІ

Вашинґтон. — Державний секретар Дж. Ф. Доллес взяв участь у четвер 13-го січня в засіданні сенатської комісії для закордонних зв'язків і предложив тій комісії два міжнародні договори для затвердження: Південно-східній Азійський пакт, підписаний в Манілі 8 серпня мин. року між восьми державами Европи, Азії й Америки, та пакт приязни й допомоги між ЗДА й національ - китайським урядом Чіянґ Кай-шека. Новий голова комісії для закордонних зв'язків, демократичний сенатор Волтер Джордж із стейту Джорджія, заповів, що в найближчу середу почнеться переслухання в справі Манільського пакту і що він сподівається, що ще перед кінцем найближчого тижня можна буде передати той пакт під обради повного сенату. Зараз після того на черґу розгляду комісії прийде американсько-китайський договір. Щоб облегшити ратифікування цього останнього договору, президент Айзенгавер додатково надіслав сенатській комісії тексти нот, які виясняють, що з одного боку національний Китай не поведе воєнної акції проти комуно - китайського суходолу без попереднього порозуміння з ЗДА, з другого боку ЗДА не є обов'язані до автоматичної військової допомоги Чінґ Кай-шекові. Різні впливові сенатори висловлювали були острах, щоб ЗДА не опинились у стані великої війни, втягнені туди китайцями з Формози, якщо ці останні зробили б на власну руку збройний висад на китайській території. Сенатор Джордж підкреслив, що нації грозить така велика небезпека, що вона вимагає від американців одностайного політичного фронту. Він ствердив теж, що державний секретар заявив готовість тісно співпрацювати з Конґресом, в якому демократи мають тепер більшість. Державному секретаріятові залежить тепер на чим швидшій ратифікації Манільського договору, бо 23-го лютого має розпочатись в столиці Сіяму Банґкоку конференція 8-ми держав, членів того південно-східнього азійського бльоку; свою участь у тій конференції заповіли вже державний секретар Доллес й англійський міністер Іден.

Демократи закидають Айзенгаверові непослідовність

Вашинґтон. — Демократичний Крайовий Комітет посилює атаки на президента Айзенгавера, щоб ослабити його популярність серед широких мас населення. В журналі „Демократік Дайджест" за місяць лютий нараховують більше як дванадцять випадків впродовж дворічного урядування президента, коли він не був послідовний і діяв інакше, як говорив, або „мав багато різних облич", з-поза яких не можна було добачити „позитивного його обличчя". Автор цієї статті пригадує такі випадки з дотеперішньої політики Айзенгавера: Він був противником Тефта перед номінаційною конвенцією, але після конвенції піддався цьому сенаторові. Він виявляв угодівство у відношенні до сен. МекКарті, але пізніше посередньо був проти нього. Він обіцяв 100-відсотковий паритет фармерам, але погодився на „пливку" підтримку цін на сільсько-господарські продукти. Він підтримував державні електрівні в Долині Теннесі, але потім назвав їх „жахливим соціялізмом". Він був за полегшами для торгівлі з закордоном, але не хотів вплинути на республіканців, щоб погодилися на потрібний в цьому напрямку законопроєкт. Він заявляв, що комунізм не буде виборчим гаслом під час виборів у 1954 р., але ґратулював віце-президентові Ніксонові, який закидав демократам підримування комуністів. Він казав перед виборами, що демократична більшість у Конґресі — це холодна війна між Білим Домом і Капітолем, але після виборів відкликав ці слова, бо вони не відповідають дійсності. Далі в цій статті пишеться про те, що президент тепер поширив бази для двопартійної праці в Конґресі, але „чи можна поважно дивитися на можливість двопартійної співпраці, коли Айзенгавер і досі не розв'язав „трипартійної" проблеми, тобто не виснив свого становища до „старої ґвардії" в Республіканській партії"...

Туреччина й Ірак підписали пакт оборони

Багдад, Ірак. — Відвідини турецького прем'єра Мендереса в столиці Іраку закінчились підписанням пакту взаємної військової оборони й приязни. У договорі сказано, що обидві держави зобов'язуються вжити оборонних заходів проти кожної аґресії, яка може прийти проти них з будь-якої сторони. В договорі підкреслюється географічну спільність обох держав і залишається відкритими двері для інших арабських країн, щоб вони приступили до того пакту. З Іраку Мендерес виїздить до столиць Сирії і Ливану, щоб прихилити ті дві держави приступити до спільного союзно-військового бльоку, зверненого, очевидно, на оборону проти совєтської небезпеки. Цей пакт є новою перемогою західньої дипломатії, яка старається втягнути арабський Середній Схід до тісної антикомуністичної співпраці.

Америка підтримує економіку Европи

Париж. — У Парижі відбувається, під головуванням англійського міністра фінансів Ватлера, конференція Европейської Економічної Кооперації, з участю американської делеґації в такому складі: адміністратор закордонних операцій Гаролд Стассен, підсекретар фінансів Рандолф Бурджес і заступник державного секретаря для економічних справ. Американська делеґація заявила, що ЗДА готові дати 271 мільйон долярів для облегшення торговельних взаємин між европейськими країнами, під умовою, що самі европейські держави переведуть законодатним шляхом вільну виміну між існуючими валютами для легшого розрахунку. Названа велика квота є рештою з мало досі видаткуваного 300-мільйонового долярового фонду, призначеного Америкою ще в 1950 році Европейській Платничій Унії. У названій паризькій конференції беруть участь представники 17-ти европейських держав, здебільша міністри фінансів. Ця конференція, що займається економічними проблемами тих держав, головно ж взаємною торгівлею, має величезне значення.

Сенатська Комісія звільнила критика Соммерфілда

Вашинґтон. — Сенатська Комісія Видатків звільнила з праці Моріса Джойса, автора звіту, в якому критиковано генерального поштмайстра Артура Е. Соммерфілда. Моріс Джойс у своєму звіті про працю Поштового Уряду твердив, що генеральний поштмайстер Соммерфілд „обманув" американське громадянство, заявивши, що перевіз трицентових листів летунською поштою дав державній скарбниці прибуток. Джойс читав свій звіт перед Сенатською комісією, коли її очолював МекКарті, який взяв в оборону Соммерфілда. Комісія повідомила генерального поштмайстра, що вона не затвердила звіту Джойса. Представник комісії заявляє, що звільнення Джойса — це звичайне „рутиноване" звільнення.

Повстанці втікають із Коста Ріки

Сан Хозе, Коста Ріка. — Президент Коста Ріки Хозе Фіґерес повідомив, що повстанці втікають із зайнятих міст у Косто Ріка до нікараґвайського кордону, і ще тільки два міста Пуерто Солей і Пена Блянка, які лежать близько кордону, находяться в руках повстанців. В Коста Ріка зголосилися коло 10,000 добровольців до боротьби проти наїзників і, як заявив президент, незабаром вся територія буде очищена від напасників. Боротьба негайно почала припинюватися, як на терен боїв прибула слідча комісія Ради Організації Американських Держав із Вашинґтону, до якої належать представники 21 американської держави. Ця комісія вже почала переслухувати одного із провідників повстанців Карлоса Лара Гейна, якого взяли до неволі косто-ріканські війська. Його зловили урядові війська в місті Вілля Квезада, яке зайняли повстанці на самому початку цієї мініятюрної війни. З урядових кіл повідомляють, що досі вбито двох повстанців і кільканадцять поранено, а кількадесять взято до неволі. Один костаріканський вояк був убитий, а два поранені:

● Нововинайдена електронічна машина продаватиме зарезервовані місця і залізничні квитки до пульманівських ваґонів. Ці машини заінстальовані на стаціях в Филаделфії і Клівленді.

Бівен домагається переговорів Англії з СССР

Лондон. — Лідер лівого крила англійської партії праці А. Бівен розпочав кампанію за тим, щоб англійський уряд, не оглядаючись на З'єдинені Держави, сам, на власну руку, постарався довести до англо - совєтської конференції. Цю вимогу він висунув у промовах, виголошуваних під час доповняючих парляментарних виборів (у цьому місяці йдуть такі перевибори в чотирьох виборчих округах, при чому всі чотири мандати мають тепер консерватисти). Бівен твердить, що сам Черчил бажає такої конференції з Москвою, але „узалежнив себе" від волі Вашинґтону. Тим часом — на думку Бівена — Англія мусить порозумітися з Москвою, бо, на випадок вибуху нової війни, вона „буде зметена з поверхні землі і англійський нарід буде першим, який тієї війни не переживе".

Еспанія домагається від СССР звороту свого золота

Мадрид. — Еспанський уряд повідомив західні держави, що він буде домагатися звороту від Совєтського Союзу 570 мільйонів долярів, що їх вивіз до Москви лівореспубліканський еспанський уряд у 1936-му році, як застав під майбутні грошові зобов'язання Еспанії за совєтські товари. Еспанський уряд посилається при цьому на офіційні документи, між ними зізнання Франсіска Каббаллеро, тодішнього еспанського прем'єра, і Хуана Неґріна, тодішнього міністра закордонних справ, які стверджують, що це золото не було заплатою за зобов'язання, а лиш ґарантією, що Еспанія заплатить те, що буде винна Совєтському Союзові. Морський і летунський міністер тодішнього еспанського уряду, Індалечіо Прієто, який перебуває тепер в Мехіко, зізнав, що 25 жовтня 1936-го року навантажено у великій тайні на корабель в Картаґені 1,800 скринь із золотими монетами й штабами із золотої резерви Еспанського Банку. Еспанський уряд перестерігає західні держави, щоб вони не приймали від Москви заплати за товари золотом.

Автоматизація промислу поліпшить добробут населення

Дітройт, Ілл. — На річних зборах Товариства Інженерів два члени цього товариства заявили, що автоматизація промислу не зменшить числа робітників, як цього дехто побоюється, а навпаки — спричиниться до зменшення безробіття. Автоматизація промислу дасть більші прибутки, поширить продукцію і поліпшить якість товарів, а це все спричиниться до збільшення економіки і слідом за тим до поліпшення добробуту. Автоматизацією називають процес продукції, при якому деталі продукуться автоматично в одній скомплікованій машині, або в цілій серії машин. Інженер із Фордової Моторової Компанії Джілберт Дж. Мюрі заявив, що автоматична продукція зробить процес виробничий цікавішим і менше монопольним.

Італійські комуністи бунтуються проти свого „вождя"

Рим. — Внутрішня опозиція супроти партійного проводу найсильнішої в західньому світі італійської комуністичної партії дійшла до того ступня, що на її 4-му конґресі, який відбувається в Римі, появилась анонімова опозиційна летючка, розкинена серед 2,000 делеґатів, в якій критикується партійного лідера Пальміра Толіятті за його „тиранські методи" й ведення партії „від невдачі до невдачі". Один з керівників цієї внутрішньої опозиції, сенатор Секчія, не завагався публічно виступити на конґресі з критикою поглядів Толіятті, начебто силу партії становить кількість її членів і кількість голосуючих у виборах. Секчія заявив, що силу комуністичної партії в Італії повинен становити зорганізований робітничий рух, організація так званих „партизанів миру" й „революційна пильність".

В АМЕРИЦІ

● **Президент Нікараґви**, Анастазіо Сомоза, викликав президента Коста Ріки на поєдинок, щоб таким чином полагодити конфлікт між двома републіками без проливу крови. Сомоза має за собою американський військовий вишкіл і є чемпіоном у стрілянні з револьверів і рушниць. Президент Коста Ріки Хозе Фіґерес назвав цей виклик „божевіллям" і його не прийняв.

● **20-річний син генерала** Національного Китаю, кадет Чунґ Мон-канґ, який студіює у військовому каледжі „Сітедл", після закінчення студій хоче поїхати на Формозу, щоб служити в національній армії. Він рветься до боротьби проти комуністів, які ще 1948 року важко поранили в бою його батька — генерала, і від того часу він нічого про нього не знає. Щоб заробити на оплату на навчання в каледжі, Чунґ Мон-канґ працює у фабриці.

● **Директор Бюра автострад** в Нюйоркському стейті, Бернард А. Лефев, заявив, що статистика виявляє далеко більший відсоток нещасливих випадків у тих автоводіїв, які курять, у порівнянні з тими, які не вживають тютюну.

● **Батько застріленого 14-літнього хлопця**, Ніколас Скочемар домагається одномільйонового відшкодування від стейту, бо вбивник його сина Теодор Ґлени був під час убивства поза школою з вини її дирекції. Ця школа находиться в Вервіку, Ню Йорк.

● **Незабаром судитимуть** 40-річного ветерана сержанта Вільяма Г. Олсона, який бувши в комуністичному полоні, співпрацював із ворогом. Олсон має 20 років військової служби. Якщо йому доведуть всі вісім пунктів його провини, то він може бути засуджений до смертної кари. Олсон є тепер на емеритурі і заявляє, що обвинувачення проти нього не мають жадних підстав.

ЗАКОН ЗГОЛОШУВАНЬ ІМІҐРАНТІВ ЗОБОВ'ЯЗУЄ ДАЛІ

Багато наших іміґрантів, які ще не дістали громадянства, звертаються за інформаціями в справі різних зголошень. Перевіривши ці справи у відповідному уряді через канцелярію ЗУАДКомітету, інформуємо:

Всі чужинці, без уваги на те, як та коли вони приїхали і в якому характері, мають обов'язок кожного року впродовж місяця січня виповнити відповідний формуляр зголошення своєї адреси та передати цей формуляр поштовому урядовцеві. Усіх чужинців, отже усіх тих іміґрантів, які не є громадянами країни, зобов'язує теж закон зголошення кожночасної зміни адреси.

Так само все ще зобов'язує закон піврічних зголошень упродовж перших двох років, але це стосується тільки до тих іміґрантів, що приїхали в рямках т. зв. Акту ДіПі (тепер головно т. зв. три-цетники), а не до тих, що приїхали на нормальні квоти. Отже, кожний з тих іміґрантів, що приїхав на закон ДіПі, тепер головно т. звані три-цетники, повинен упродовж двох років у січні і червні виповнити й переслати до Вашинґтону окремий формуляр піврічного зголошення.

Жаден із цих обов'язків зголошувань не стосується до тих іміґрантів, які вже є громадянами ЗДА.

Усі потрібні виснення та інформації в цих справах дає канцелярія ЗУАДКомітету у Филаделфії (Р. О. Box 1661). Там можна одержати також всі потрібні на зголошення формуляри, які рівночасно мають до розпорядження місцеві бюра Іміґраційної Служби та поштові уряди.

ГОЛОВА УКК СПРОСТОВУЄ ЖИДІВСЬКУ БРЕХНЮ ПРО ПЕТЛЮРУ

Ню Йорк. — У відомому видавництві Делл Паблішінг Компані, Інк., в серії 25-центових книжок кишенькового формату, появилась повість Луїса Фальштайна під заголовком „Одинокий уцілілий" (Сол Сервайвер), де, на сторінці 154, серед діялогу дійових осіб, знаходиться буквально таке речення: „...Молодий жидівський годинникар убив гетьмана Симона Петлюру, українського бандита, який був відповідальний за винищення чверть мільйона жидів. Вони судили Шварцбарта у Парижі й звільнили його. Звільнили, не покликаючись на його умову безвідповідальність, а з уваги власне на його вчинок..." У зв'язку з цим оплюгавленням Головного Отамана й ґльорифікацію його вбивника, голова УКК, проф. Лев Добрянський, написав листа до вищеназваного видавництва з протестом і спростуванням історичного фальшу. Український діяч виясняє, що С. В. Петлюра був одним із керівників власне антигетьманського руху і що за його правління в уряді УНР засідали також чільні жидівські діячі. Він цитує закон про боротьбу з погромами з 26 серпня 1919 року і залучає власну широку статтю з „Юкрейніен Кводерлі" з весни 1949-го року „Відігрітий міт про український антисемітизм". Проф. Л. Добрянський висловлює надію, що видавництво і автор цієї книжки, познайомившись з правдою про С. В. Петлюру і тодішні відносини в Україні та про справжніх погромщиків російської школи — направлять кривду, яку завдали українській нації і світлій пам'яті Симона Петлюри.

В СВІТІ

● **Москва** прийшла до переконання, що „Капітал" Маркса вміщає багато „помилок" і тому большевики рішили „підтягнути" Маркса під мудроці, що їх проповідували Ленін і Сталін. „Капітал" Маркса вийшов в Москві у 1924-му році. Тепер проголошено, що Інститут Маркса - Енґельса - Леніна-Сталіна (існує така видавнича гідра) приготовляє нове „поправлене" видання „Капіталу", що його редаґує комісія під головуванням „самого" Хрущова.

● **Комуно - китайське радіо** з Кантону повідомило, що вбито37-ох китайських „шпигунів", що їх ніби то скинено з американських літаків над провінцією Квантунґ. Національ - китайська преса пояснює це, як бої між повстанцями й комуністичним військом. 23-ох інших китайців засуджено на різні в'язничні кари за „шпигунську" роботу.

● **У містечку Сассеполькро** в Італії при ремонтуванні напів поруйнованого за останньої війни будинку, відкрито на одній стіні частину фреска славного італійського маляра з 15-го сторіччя, Пієрра делля Франческо. Фреск представляє голову невідомого святого з ореолом.

● **Німці**, домагаючись, щоб альянти випустили з в'язниць воєнних злочинців, проголосили їх статистику. З весною 1950-го року сиділо їх по різних в'язницях 3,649 душ. Від того часу коло 3,300 в'язнів помилувано. Тепер ув'язнених є ще 284-х воєнних злочинців. Опозиція натискає на Аденауера, щоб він виконав свою давню обіцянку й вимагав рішучіше, як досі, від Заходу — звільнити всіх тих в'язнів, що найбільш нагадують німцям Нюрнберзькі процеси.

● **Мендес - Франс**, теперішній французький прем'єр, був першим відвідувачем, що його прийняв Папа Пій XII на довгій приватній авдієнції останньої середи, не приймаючи нікого з-поза вузьких ватиканських кіл від 2-го грудня мин. року. Мендес - Франс був гостем італійського уряду і підписав з ним три нові договори.

● **Совєтська влада** в Горішній Австрії і східній частині Відня сконфіскувала число соціялістичної газети „Арбайтер Цайтунґ" за статтю на тему сварок між комуністичними вельможами. Ця газета заповідала, що в дальшій боротьбі за владу у Кремлі прийде до розгри між Маленковим і Хрущовим.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES.	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six Months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„ДОКТРИНА ДОЛЛЕСА"

Державний секретар Джан Фостер Доллес, промовляючи минулого вівтірка на сторічному інавгураційному прийнятті Християнської Асоціяції Молодих Жінок Америки (ІВКА) в Ню Йорку, з'ясував кілька інтересних принципів теперішньої американської закордонної політики, зокрема у відношенні до Совєтського Союзу та агресивного комунізму взагалі. Ці принципи не є ані нові, ані „революційні", але вони віддзеркалюють загальне американське наставлення до теперішньої світової кризи і дозволяють зробити деякі висновки щодо майбутнього розвитку.

Доллес, як і всі відповідальні американські політики, підкреслив з притиском, що Америка бажає собі і світові миру і до того миру буде всіми засобами змагати. Доллес, як і президент Айзенгавер, вірить у можливість „миру через силу", себто він переконаний, що Москву можна відстрашити від аґресії готовістю не тільки відбити аґресію, але й знищити аґресора.

Державний секретар, виходило б, цілком здає собі справу з суті большевизму та його аґресивности. Він знає, що Москва теж „змагає до миру", але „доктрина" комуністичного миру з'ясована в комуністичній ідеології: мир може запанувати тільки на руїнах капіталістичної системи, себто після того, як комунізм запанує в усьому світі. Це, очевидно, виключає можливість „співіснування". Проте, не бажаючи війни, Америка змагає до „модусу вівенді", себто до встановлення таких обставин, в яких обидві системи, вільна і комуністична, могли б існувати та мирно „конкурувати". Західні державні мужі переконані, що на довшу мету комунізм такої конкуренції не видержить і сам завалиться, або його знищать поневолені ним народи, в яких комунізм не зумів і — досвід показує — не зуміє здушити бажання та змагання до волі.

З цього, очевидно, мусять здавати собі справу й комуністичні диктатори, і з цього переконання вони озброюються, приготовляючись до аґресії на вільну ще частину світу. Логічно, мир можна вдержати тільки „через силу", себто створивши таку могутність вільного світу, яка завжди і по всі часи переважала б силу комуністичного світу.

В таких обставинах завжди треба рахуватись з можливістю війни. Але, бажаючи миру, Америка і з нею вільний світ мусять робити все можливе, щоб до такої війни не допустити, згл. не дати до неї жадних причин. І тому до тези „миру через силу" Доллес додав ще біблійну засаду „повільности до гніву". Він говорив це у зв'язку з постійними комуністичними провокаціями, зокрема з останнім засудом американських летунів у червоному Китаї, що викликало велике обурення серед американського загалу і навіть серед деяких провідних кол. У гніві можна легко зробити нерозважний крок, на який очікує і якого бажає аґресор. Тому „повільність до гніву" мусить бути одною з політичних чеснот у теперішній складній міжнародній ситуації.

Державний секретар рівночасно застерігся, що це в жадному разі не означає „пацифізму", чи бажання миру „за всяку ціну", які були б тільки заохотою до аґресії. Президент Айзенгавер у посланні „Про Стан Унії", як і державний секретар Доллес у своїй промові, запевнили американський нарід та вільний світ, що ЗДА не думають у цій кампанії „миру через силу" резиґнувати із своїх принципів волі чи миритись коштом своєї чести. Вони тільки завжди готові відбити аґресію і знищити аґресора, змагатимуть до його послаблення та остаточного знищення „мирними актами" і акціями, такими, як полагодження спору за Суез чи Трієст, як поступове завершування та вдосконалювання союзу европейських народів, збільшуваною економічною допомогою і т. п.. Доллес здає собі справу з того, що в теперішніх обставинах дуже трудно зберегти рівночасно мир і волю, але він переконаний, що це не є поза людськими можливостями, і до того змагатиме американська політика.

У твердженнях Доллеса може бути багато логіки, і з'ясована ним політична тактика Заходу могла б мати деякі успіхи, якби у цій своїй політиці „миру через силу" не забували висловлюваних ними ж самими переконань, що справжнього миру не буде так довго, як довго світ наполовину вільний і наполовину поневолений. На жаль, президент Айзенгавер і державний секретар Доллес промовчали обстоювану ними ще так недавно „політику визволення", і ті, які терплять страшну неволю під комуністичною диктатурою, намарне шукали б у тих виступах будь-якої надії чи заохоти.

СПРАВА, ГІДНА БІЛЬШОЇ УВАГИ

Фактом є, що життєвий рівень в ЗДА — найвищий у цілому світі. В цьому могли найкраще переконатися всі нові імігранти, зокрема українські, яким довелось зазнати „найщасливішого" життя в забріханому СССР, а також в інших країнах.

Ставлячи собі питання, чому воно властиво так є, що в Америці не тільки якась там кляса, але широкі маси суспільства живуть в небувалому досі в історії добробуті, дуже мало із пересічних людей можуть дати на це правильну відповідь. Іншу відповідь на це питання можна почути від американця, а іншу — від новоприбулого.

Від пересічного американця почуєте в більшості відповідь, що, мовляв, нам добре живеться тому, що маємо в державному апараті керівників мудріших, як в інших країнах, а також і тому, що ми в такій великій державі, як ЗДА, маємо лише одного президента, а ви там в Европі маєте масу окремих держав і витрачаєте силу грошей на удержання урядів, армій і т. п. Від новоприбулого українця почуєте в більшості коротку відповідь, що, мовляв, ЗДА — багата країна і тому втішається таким добробутом. Дехто додасть ще й те, що ЗДА ніколи не провадили війни на своїй території.

Але ці твердження не заспокоюють критичного спостерігача. Він відкине їх легко наявністю таких фактів: в европейських країнах не бракує також дуже здібних і мудрих державних керівників. Швайцарія мала держава, проте народ її живе в добробуті. СССР дуже багата на природні багатства країна, але народи живуть там дуже убого. Південна Америка не менше багата на природні багатства як ЗДА, але чи можна рівняти життя пересічного арґентинця, чи бразилійця з життям пересічного американця?

Недавно мав я нагоду запізнатись з кількома німцями, що належать до групи студентів, які, згідно з пляном виміни студентами поміж Західньою Німеччиною і ЗДА, приїхали сюди на рік як спостерігачі американського способу життя. Якось дивно, що Німеччина, країна з тисячолітньою культурою, з найвищим життєвим рівнем на европейському континенті, присилає до ЗДА своїх студентів, щоб вони тут чогось навчилися.

Українські студенти на Україні не мають цієї можливости, яку мають німецькі студенти. Вони мусять слухати брехню про Америку, тому то ролю українських студентів спостерігачів американського способу життя повинні перебрати на себе українські студенти-втікачі, а посередником у виміні спостережень поміж ними і рештою української спільноти на іміґрації повинна бути преса. Думаю, що такі справи не мусять бути обговорювані тільки на сторінках фахової преси, бо тоді такими відомостями користується лише якась група людей, а в звичайній пресі ті відомості знайдуть більше число зацікавлених хоч би тому, що там вони будуть подаватися в формі більш зрозумілій для загалу. На жаль, досі в нашій пресі, крім стверджування факту, що американцям живеться дуже добре, нема майже нічого. А гадаю, що не одного цікавить знати ближче і те, як то вони до того добра дійшли.

Відомо, що народне господарство є підставою всього державного життя в кожній країні, від його стану залежить і культурне життя кожного народу. Отже, чи не варто було б, щоб, крім всіх інших відомостей, в нашій пресі подавалося час від часу щось про спосіб і осяги американського народу в господарській ділянці. Нині господарські проблеми обговорюються в Америці не тільки на сторінках спеціяльно призначених журналів, а в кожній газеті можна знайти місце, де обговорюється в дуже приступний спосіб великої ваги господарські проблеми. І треба признати, що пересічний американець знає про ті справи багато більше, ніж наш пересічний громадянин, дармащо від нас, новоприбулих, на початку можна було почути не раз: „Тут багатство є, але культури нема". Але кажуть „незнаючий гріха не творить". Сьогодні таких мабуть не знайдеться, щоб так говорили. Бо кожен, що так казав, поставив собі вже не раз питання: чи свобода, якою тут втішається кожна людина, є продуктом некультури? Вигідні, чисті мешкання, багата і доступна кількість харчів, великі і цінні музеї, безплатні публічні бібліотеки, модерні шпиталі і маса інших наукових та мистецьких цінноців, як також щоденних вигід є ознакою некультури?

Отже, таки варто, щоб на сторінках української преси наші вчені економісти частіше обговорювали економічні осяги американського народу, вказували на методи, якими ті небувалі осяги зроблено, робили порівняння із спроможностями економіки України і тим підготовляли ширші кола української іміґрації до американських способів господарювання, з яких багато варто і можливо буде засвоїти у вільній від московського ярма Україні.

К. Крупський

РОЗВІЯНІ ОМАНИ ПРО ЮҐОСЛАВІЮ

Коли в 1948-му році керований Москвою Комінформ виступив проти Тіта за його „ухили", західній світ мав до вибору два виходи: або залишити Тіта самопас, або підтримати його. В першому випадку Юґославії загрожувала швидка й невідхильна господарська руїна, бо, маючи ще гострий конфлікт з Італією за Трієст та препогану марку в Греції за підтримування тамошньої комуністичної революти, Юґославія мала б щонайвище тільки одне віконце відкрите — до Австрії, яка й сама не була тоді (і не є тепер), економічно самовистачальною, отже цілком незалежною. Очевидно, що разом з економічним провалом прийшов би і провал політичного режиму Тіта. Захід, який уже в справі генерала Міхайловіча доказав, що не має найменшого бажання активно підтримувати демократичні сили в Юґославії, слушно передбачав повну перемогу вірних Москві елементів і підкорення нового юґославського режиму диктатові Кремлю. Тому, вибираючи між двома злами, Захід вибрав Тіта і дав йому активну підтримку — харчами, матеріялами і грішми. Він плекав при цьому надію, що йому помалу вдасться „здемократизувати" самого Тіта та його режим і перетягнути Юґославію до західнього політично-військового бльоку.

Притиснений господарським бойкотом бльоку комуністичних держав, із яким був до того часу найтісніше зв'язаний, та загрожений водночас прозорими „маневрами" у сусідній Мадярщині, Болгарії і Румунії, Тіто повів спритну гру на два боки: назовні, для Заходу, грав ролю смертельного ворога Совєтів, а всередині країни доказував, що це він, а не Сталін, є найправовірнішим комуністом. Щоб відстрашити Москву від спроби повалити його режим силою, Тіто підписав військовий договір з Грецією і Туреччиною, двома державами, що є не тільки членами Північно-Атлантійського пакту, але й суворо переслідують у себе комуністів, придушуючи найменші прояви їхньої діяльности. Завдяки іньєкціям західнього капіталу і західнім ґарантіям територіяльної безпеки — утримався при владі Броз-Тіто і його режим. Але його партія переживала перманентну ідеологічну кризу, бо була постійно поділена на три табори: ортодоксальних фанатиків, які переліцитувались із Комінформом у комуністичному доктринерстві, прихильників „демократизації" партії і режиму, і — посередині — кар'єристів-бюрократів, що йшли, куди вітер віяв.

Після смерти Сталіна відносини знову ускладнились. Нові кремлівські правителі перестали лаяти Тіта й Юґославію, а — навпаки — почали прославляти його, проголошувати на честь „товариша Тіта" тости на дипломатичних бенкетах і одверто пропонувати „нормалізацію" взаємин. Ця нова гра Москви була обрахована на дискредитування Тіта в очах Заходу, і вона частинно вдалася. Юґославський уряд вважав за конечне офіційно запевнити, що зближення Юґославії до комуністичного бльоку не станеться коштом зміни відношення до західнього світу. Все ж недовір'я Заходу, що його він ніколи не міг розвіяти, дістало нову поживу. Здаючи собі з цього справу, Тіто поїхав до Індії і Бурми шукати союзників серед інших „невтралістів". Яка буде практична користь з тієї його подорожі — покаже майбутнє. Тим часом, поки Тіто вернувся до краю, нові події в Юґославії набрали світового розголосу. Коротко пригадаймо їх:

Мілован Джілас, колишній віце-прем'єр Юґославії і президент її парляменту, в очах юґославського загалу майбутній наступник Тіта, ввійшов у конфлікт з партією ще рік тому, коли на сторінках партійного органу „Борба" надто відважно й необережно рекомендував „приспішити процес демократизації режиму". Більшість партійного синедріону висловилась проти цього, і його викинули з ЦК партії та позбавили всіх становищ, хоч залишили державну платню і дозволили жити спокійно. Після року мовчанки він дав інтерв'ю представникові „Ню Йорк Таймсу", в якому повторив ці свої думки, висловився за двопартійною системою в Юґославії і закинув авторитарність теперішнім державним керівникам. Це викликало проти нього бурю. Його, а разом з ним колишнього головного редактора офіційної „Борби", професора університету, письменника й біографа Тіта, Владіміра Деділєра оскаржено у ворожій антидержавній пропаґанді. Цей останній уважав себе настільки сильним, що — покликаний для переслухання перед партійну контрольну комісію — відмовив їй права допитувати його і вийшов із залі. За це його позбавили посольської недоторканости й виключили з ЦК партії. Імовірно обидва стануть перед судом і переконаються про змінливість долі в комуністичній країні, бо партійні головачі захочуть їхнім прикладом відстрашити можливих дальших бунтарів.

Ця справа наробила великого шуму власне тому, що розвіяла оманні надії на те, що Юґославія „здемократизується". Це була така сама наївна віра, оперта на нерозумінні суті комунізму, як всі інші сподівання на „еволюцію" совєтського режиму. Західній світ просто не хотів знати факти з юґославської дійсности. Наприклад, у березні 1954 року в юґославських в'язницях сиділо 158 духовників: 124 католицьких, 32 православних і 2 протестантських. Після 11 червня 1948 (дата розриву з Комінтерном) арештовано 11,611 осіб, як „змовників" проти режиму. Восени 1954 року переведено часткову „націоналізацію" землі для побільшення колгоспних господарств. Усе шкільництво й виховання підпорядковане комуністичній партії за совєтським зразком. Зліквідовано свободу слова, преси, зборів, в усіх ділянках життя панує диктатура комуністичної партії. Нема мови про вхід Юґославії до НАТО. Навпаки, Тіто приєднався до голосів Москви й Пейпінгу проти НАТО і проти Південно-Східнього Азійського Пакту, проти Паризького договору й Західньо-Европейської Унії. Згідно з останніми вістками, комуністичний Китай визнав режим Тіта. Практична вартість союзу Юґославії з Грецією і Туреччиною стоїть під великим знаком запиту, бо душею Юґославія є при Москві, мріючи, щоб в усьому світі запанував комунізм. Замість піддержати свободолюбні змагання хорватів і словінців та демократичну течію Міхайловіча, Захід підтримав комунізм в Юґославії і скріплює надалі силу юґославського комуністичного режиму, — із шкодою для світової демократії.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка уважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

АКТИВІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОГО ХРИСТИЯНСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В ЕВРОПІ

(Підготова організації Християнського Руху)

Впродовж декількох місяців в Европі ведеться енергійно підготовна праця над закладенням Християнського Руху. Його завданням є об'єднати на понадпартійній базі всіх активістів-християн, відомих із своєї дотеперішньої громадської та політичної праці, для піднесення рівня моралі й добрих звичаїв нашого прилюдного життя. Іншими словами, іде про застосування засад християнської моралі в нашому прилюдному житті.

Ідея закладення Руху вийшла від середовища УКАО „Обнова". Користаючи із щорічних „Студійних Днів", які влаштовує Федерація Товариств Українських Студентів-Католиків „Обнова", виступили в Римі (грудень 1953 року) старші їх товариші з проєктом заснувати Рух. Основну доповідь н. т. „Завдання християнського середовища в громадському й політичному житті" прочитав доц. д-р В. Янів. У висліді доповіді й дискусії схвалено відповідну резолюцію й доручено прелеґентові поробити дальші заходи. Ініціятива зустрілася з позитивною оцінкою духовної влади і дістала благословення Владики.

В ході підготовних робіт вирішено, що поруч із Рухом християн-католиків повинен діяти аналогічний рух християн-православних. Обидва Рухи повинні базуватися на спільних засадах і у своїй праці мають бути координовані спільним тілом. Передбачено теж низку спільних акцій.

В серпні 1954 р. появився в „Християнському Голосі" цикл статтей на теми конечности виникнення Руху, його ідейного змісту, його програмових заложень і організаційних форм, його практичної діяльности тощо. Над статтями розвинулася жвава дискусія, таки на сторінках „Християнського Голосу". Деякі статті передрукував і український щоденник „Америка", популяризуючи таким чином гасла й заложення Руху на терені ЗДА. Для поширення ідей Руху використано також прилюдні масові виступи, організовані нашими церковними колами.

Починаючи з ранньої осени, започатковано організаційні заходи. Доц. Янів об'їхав по черзі країни, в яких живе більша кількість українців, і скрізь засновано Ініціятивні Крайові Комітети для організації Руху в даних країнах. Першим покликано Комітет у Великій Британії (нарада в Лондоні, 12 вересня 1954 р.); головою став покійний кн. Карашевич-Токаржевський, а членами гр. Д. Галка-Ледоховський (який по смерті Голови став сповняти його обов'язки) і М. Тарнавський. Нарада в Німеччині відбулася 15 жовтня, в Мюнхені, і покликала на голову інсп. Г. Мартинця, а на членів доц. інж. Д. Пеленського і д-ра Заяця. Уконституйовання Комітету на Францію відбулося в Парижі, 20 листопада. Головою став д-р Б. Попович, а членами д-р С. Божик, доц. д-р інж. П. Зелений, В. Моклович і Я. Пришляк.

В країнах, в яких живе менша кількість українців, не засновувано Комітетів, а запрошено Мужів Довір'я: в Італії д-ра В. Федорончука, а в Еспанії — д-ра Д. Бучинського. Передбачається ще запросити одного Мужа Довір'я на Австрію.

Варто відзначити, що на основних зборах поодиноких Комітетів було: в Англії 11 осіб, в Німеччині 25, у Франції — 16, у Бельгії — 21.

Голови поодиноких крайових Комітетів творять разом Осередній Ініціятивний Комітет для організації Християнського Руху, який очолює доц. д-р В. Янів. Завданням цього Осереднього Ініціятивного Комітету є скликати Основний Збір Руху, який схвалить статут, ідеологічні напрямні і програму, як теж обере керівні органи. По створенні Центрального Органу й схваленні організаційних і програмових рамок, Ініціятивні Крайові Комітети перетворюються на організації-клітини Руху. Основний Збір буде скликаний на підставі мандатовання делеґатів Крайовими Комітетами.

Від січня ц. р. „Християнський Голос" став органом Руху (чи пак покищо його ініціятивного ядра). Він же приносить докладні звідомлення з виконаної роботи, повідомляючи передусім своєчасно про постання нових Крайових Комітетів.

Для наладнання внутрішньої праці підготовляється циклостилевий Бюлетень, перше число якого з'явиться незабаром.

Плянований і підготовлюваний Рух зустрічається з великим зацікавленням наших громадських кол; передусім втішається він великою уважливістю українських інтелектуалістів-християн. Приємно відзначити, що в основних зборах Крайових Комітетів прийняли участь громадяни різних ідеологічних переконань і різної партійної приналежности. Це, зрештою, відбилося вже й у покликаних до життя Комітетах. Про приналежність до них рішає особиста вартість кандидата і його християнська постава, а не давня політична діяльність чи теперішня партійна приналежність.

р. в.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою і радіом).

НАЙБІЛЬШИЙ НА УКРАЇНІ МІСТ

Наприкінці грудня м. р. закінчено будову біля Херсону найбільший на Україні залізничий міст через Дніпро. Його довжина — два кілометри. Щоб спорудити цей міст, треба було перекинути 295,000 кубометрів землі і зужити 25,000 кубометрів бетону. 20 грудня через цей міст перейшов перший поїзд.

ЕКСПЛЮАТУЮТЬ ПРИКАРПАТСЬКУ НАФТУ

Як повідомляє радіо з Дрогобича, до половини грудня м. р. шиби нафтопромислового управління „Бориславнафта" виконали виробничий плян 1954 року. Супроти минул. року видобуток нафти збільшився на 12.5 відсотка. Як звичайно, жадних цифр видобутку совєтські джерела не подають, а обмежуються відсотками.

ТЕРЕБЛЯ - РІЦЬКА ГІДРОЕЛЕКТРІВНЯ

„Ударними темпами" будують на Закарпатті недалеко Тереблі велику гідроелектрівню. Робітники „з ентузіязмом" взяли на себе зобов'язання виконати річний виробничий плян до кінця грудня, пробиваючи щомісяця 70 метрів тунелю і на 120 відсотків супроти пляну укладаючи бетон. В 1955 році Тересля - Ріцька гідроелектрівня дасть довколишнім підприємствам перший електрострум.

НОВІ ВИДАННЯ

Львівське книжково - журнальне видавництво випустило друком вибрані твори Маркіяна Шашкевича. У видавництві „Молодь" в Києві вийшли друком: Л. Смілянського „Сашко" (повість для дітей середнього віку) і Шарля Перро „Казки" (переклад з французького Р. Терещенка).

Володимир Барагура

ДИТИНА І ЇЇ ЛІТЕРАТУРА

(Доповідь, виголошена на вечорі, влаштованому заходом Культурно-Освітнього Реферату Об'єднаного Комітету м. Ню Йорку при співучасті Об'єднання Письменників „Слово" і Об'єднання Працівників Дитячої Літератури)

(5)

З раніших письменників в тому видавництві вийшла Марка Вовчка „Сестричка Мелася", з передруків Наталі Забіли „Чарівна хустинка" в новому оформленні. Останньо вийшла п'єса Романа Завадовича „Дзвінки св. Миколая". Нюйоркський відділ ОПДЛ під проводом пок. Юрія Тищенка-Сірого видав теж серію книжечок. „Переполох" Романа Завадовича, „Петрусева повість" Олени Цегельської та „Україна, земля моїх батьків" Юрія Сірого. Пізніше Тищенко на базі ОПДЛ створив своє приватне видавництво, випустивши кілька книжечок, як казки Кіплінга „С[illegible]" [illegible] „рівку краплини води" [illegible]

Видавнича політика ОПДЛ іде по лінії, щоб видавати передусім нові твори сучасних письменників, і тим самим пожвавлювати їх творчість. Видавництво звертає увагу на високу виховну й літературно-мистецьку форму видаваних творів, старається, щоб ілюстрували їх передові ілюстратори та щоб зовнішня форма видань була естетична.

В-во „Нові Дні" (власник П. Волиняк) веде також жваву видавничу діяльність, одначе його керівник іде по лінії найменшого опору — обмежується до передруків з-підсовєтських дитячих письменників, журналів та збірників з готовими вже ілюстраціями з-підсовєтських ілюстраторів. Свою участь видавець обмежує до примітки „зредаґував П. Волиняк", а то й навіть відважується підписуватися під чужими творами, нпр., Оксани Іваненко. Ця його видавнича діяльність має певні позитивні, але й неґативні сторони. Позитивною може бути ознайомлення читача з творами дитячих письменників, що діють на рідній землі. Деякі з тих творів високовартісні, одначе через те, що їх автори живуть в умовинах совєтської дійсности, у багатьох випадках їхні твори вимагають деякої редакції, що не дається зробити при фотокопійній техніці друку, якою послуговується П. Волиняк. Через те у видаваних ним творах залишається змосковщений правопис та багато москалізмів. Нпр., його збірничок „Райдуга", — це фотокопія совєтського „Барвінку", навіть обкладинка взята дослівно з совєтського видання. Те саме з його „Букварем". Це — фотокопія совєтського видання з тим, що на кінці, замість вірша про Леніна і Сталіна вставлений вірш про Петлюру. Читанка „Київ" — це комбінація матеріялів з-підсовєтських письменників і передруків з видань ОПДЛ в Німеччині без дозволу видавництва й авторів, хоч ці автори живуть тут і можна з ними порозумітися. Інша небезпека: фотокопійний передрук вбиває творчість нових письменників, бо замикає їм дорогу видавати свої твори. Річ у тому, що видавець, який обмежує свою діяльність до передруків з-підсовєтських письменників, робить це дуже дешевим коштом. Користаючи з того, що авторське право на совєтських письменників не існує, видавець не мусить платити авторських гонорарів ні письменникам, ні ілюстраторам, а й сама фотокопія коштує відносно небагато. Через те на ринку появляється книжка, яка робить сильну конкуренцію видавництвам, що друкують зовсім нові твори сучасних письменників, де все таки треба дати бодай мінімальний гонорар авторові й ілюстраторові, зробити кліше, оплатити друкарський склад. Та й нехтування авторськими правами передруковуваних творів наших письменників, які живуть тут, дає змогу видавцеві заощадити певну суму, яка правно належиться авторові, чи видавництву, з матеріялів якого „Нові Дні" користають.

Симпатичне в-во „Наше Життя", що під проводом Марії Юркевич видає сторінку для менших дітей „Нашим малятам" у журналі „Наше Життя", випустило також кілька книжечок-збірників укладу Марії Юркевич („Весна", „Літо", „Осінь", „Зима") з матеріялами для дошкілля. Одначе більшої видавничої діяльности воно не проявляє.

Скромну книжкову видавничу діяльність веде також в-во „Мій Приятель" у Канаді. Поруч дитячого журналу під назвою „Мій Приятель" (буде про нього мова в розділі про журнали), випустило теж кілька книжечок, здебільшого з релігійно-виховною тематикою. (Р. Завадовича: „Діва Марія допомогла", „Ангел на землі", „Геть із чортиком" (п'єска) та „Ялинка" збірник сценок-вертепів В. Радзикевича, А. Радомського, Я. Вільшенка і о. С. Іжика з додатком різдвяних віршів Ю. Шкрумеляка, І. Савицької, Роляника).

Пластове в-во „Молоде Життя", крім журналів „Молоде Життя" і „Готуйсь", книжкової діяльности не проявило.

Спорадичну видавничу діяльність ведуть книгарні „Сурма" в Ню Йорку й „Базар" у Филаделфії.

Але є видавництва дитячих книжок дуже рухливі, які, одначе, завдають більше шкоди ніж пожитку. Річ у тому, що, крім матеріяльних засобів, їх власники не мають фахових кваліфікацій на таку відповідальну діяльність, як видавання дитячих книжок. Існує одно в-во, яке випускає все, що попаде під руки, відгрібає навіть допотопні переклади, передруковує давні львівські видання, що також у багатьох випадках не стоять на належному рівні, а вимагають у всякому випадку основної мовної редакції. Одно в-во не вагається навіть уживати чужої фірмової марки (ОПДЛ), деяких ілюстрацій і обгорток без дозволу їх авторів і правних власників. Так, нпр., у тому видавництві появилася фотокопійно обгортка мистця Св. Гординського до „За сестрою" Чайковського, обгортка Судомори до поеми „Казка дітям невелика про курчатко і шуліку"; обгортка Ека до „Пісні про княжу Україну". Всі ці обгортки спотворені неймовірно. „Одарка" Чайковського появилася з ілюстраціями мистця П. Андрусева без згоди їх автора. Так само в „Пісні про княжу Україну" використані ініціяли роботи Гординського й ілюстрації Ека. „Казка дітям невелика" — це видання ОПДЛ, так само „За сестрою" і „Коли ще звірі говорили".

Український Народний Союз який нараховує тепер уже понад 70 тисяч членів, є такою передовою народною установою американських і канадійських українців, в списку членства якої не повинно забракнути теж і Вашого імені. Бо належати до У. Н. Союзу, значить належати до цього свідомого та ідейного загалу, який творить і веде наше громадське життя.

Голоси Читачів

Загальний український патріотизм

У „Свободі" з 16 листопада м. р., ч. 221 ми мали статтю Ів. Кедрина „Монополізація патріотизму". Ця стаття найбільше сподобалася „Національній Трибуні" — одноднівці, датованій груднем 1954 року. Вона — цей спеціяльний, одноденний випуск — передрукувала статтю Ів. Кедрина, ще й додавши їй омасту надголовним написом „Пересолене не смакує й своїм". Правда, останнього абзацу цієї статті вона не додрукувала, закінчивши передостаннім абзацом, і навіть не зауважила, що то ще не кінець. І взагалі не позначено, звідкілля взято цю статтю; чи то сам автор прислав (але тоді, чому без кінцевого абзацу), чи взято її там, де легко вона лежала. А що останнього абзацу не додруковано, то мабуть тому, що в ньому, хоч і не пересолене, але вже не смакує самій „Національній Трибуні".

Але не в тому справа. Нас цікавить сама стаття Ів. Кедрина в „Свободі" в цілому її вигляді. З думкою, висловленою в ній, навряд чи може згодитися українець, що хоче ясно ставити перед собою справу визволення українського народу й виборення йому суверенности й державности. Її категоричність занадто смілива. А порівняння, що їх подає автор, не вияснюють належно справи й не доводять, що то зле, недобре, і чому має бути інакше. Було „Товариство Сприяння УНРаді", чи, власне, як воно в дійсності було, „Союз Товариств Сприяння Укр. Нац. Ради", а тепер воно прибрало назву „Союз Прихильників Української Народної Республіки". Проти цього автор протестує й намагається довести, чому між визначеннями організації „Національної Ради" та „Української Народної Республіки" величезна різниця. „Бо Українська Національна Рада — це тільки одна з складових частин закордонного Державного Центру". Якщо, за автором, крім Національної Ради, як „одної з складових частин", є ще якісь складові частини Державного Центру, то треба було б йому назвати їх, бо ми їх не знаємо. А на нашу скромну думку Національна Рада становить собою ціле тіло й мала б хіба становити складову частину цілої української еміґрації, а сама вона має складові частини — Президент, Президія, Виконавчий Орган, Сесії тощо. Оце все й становить Державний Центр, але останнє слово завжди належить Національній Раді. А за автором статті ніби ця складова частина „така, що може бути змінена, переорганізована й інакше названа, залежно від умови, від внутрішніх українських відносин і від рішення її членів..." Розуміється, якщо брати до уваги інші „уряди" й надрядні до них „представництва" української еміґрації, то Національна Рада становить частину, але не Державного Центру, а нескоординованої української політичної еміґрації. Але в цьому й наша біда. А прикриватися словом „держава", то однаково, що хотіти мати хату, але яку, то невідомо. Дехто, задумавши придбати її, хотів би мати її зручну, певну, виразну й відповідну до своїх потреб, уподобань і навіть переконань. Автор статті подає елементарну істину, що „Українська Народна Республіка" — це держава, яка існувала на рідній землі, покликана до життя волею народу, зорганізованого в Центральній Раді і потім в Трудовому Конґресі..." Ніхто цього не може заперечувати, так само, як і того, що „держава не може існувати на еміґрації". Але ж і українська політична еміґрація, зорганізована в Національній Раді, може ставити собі завдання й мету — боротися саме за Українську Народну Республіку, що мала б бути на рідній землі, тим більше, що, як зазначає сам автор статті, вона була покликана волею народу. У тому й була б українська традиція. То чому тут, на еміґрації, де нема цілого народу, ми повинні прикриватися, як фіговим листочком, дуже загальним словом „держава", знаючи, що український нарід своєю волею встановив саме певну, республіканську форму цієї держави. Ніхто того тепер не може знати; можливо, що тепер і наш нарід міг би змінити цю традиційну форму своєї держави, але пощо забігати вперед і ворожити на еміґраційній пінявi. Ліпше триматися тепер тільки традиції. Розуміється, декому це не подобається, бо вони хотіли б мати іншу хату, з відповідними аксесуарами, що їх не має демократична республіка.

Словом, треба розуміти ухвалу про перейменування „Союзу Товариств Сприяння УНРаді" на „Союз Прихильників УНР" так, що люди хотіли внести ясність у слово „держава", відповідно до волі народу, а не тільки еміґрації. Коли ми вказуємо світові на зберігання українського традиціоналізму, то не тільки державницького, а й державницько - демократичного у вільній, демократично-республіканській формі, як того хотів, і можна бути певним, тепер хоче й у прийдешності хотітиме, цілий український нарід.

Автор статті, розгортаючи свою арґументацію, базує її на порівняннях. Не можна згодитися з ним і в тому, що „адже це повний логічний і політичний абсурд!" Така назва була б логічна, коли б ця організація охоплювала американців, англійців, німців чи прихильних українцям і тому прихильників української держави". Таких організацій, що складалися б з представників різних народів на оборону державности якогось окремого народу, взагалі в природі не існує й досі не було. Щонайбільше існували й існують тепер організації на зразок товариства дружби з Совєтами, Товариства Миру тощо, закамуфльованих большевицьких п'ятих колон, а в нормальних міжнародних взаєминах жадні міжнародні організації на оборону іншої державности непотрібні. Вони здебільшого формуються з народів, зацікавлених у тому, і які мають спільні інтереси та йдуть до однієї мети.

Посилання автора статті на те, що існують аналогічні організації, які не об'єднують усіх, що підходять під їх назву, не нове й не обмежується тільки тими, що їх згадує він. У нас так ведеться вже здавна. Адже існує, скажімо, організація репресованих під Совєтами, що об'єднує принаймні на 80—90% саме нерепресованих, а справді репресовані стоять поза нею. І одночасно існують інші подібні організації, що до них не входять репресовані з передньої організації. Так само, як із „Союзом прихильників визвольної боротьби", що про нього згадує автор статті, так і з надто дивною „Спілкою Визволення України", так і з організаціями молоді, воєцтва тощо. Дублетність і „триблетність" наших організацій стала ніби „нормальним" явищем.

У новій назві організації, що дбає за Національну Раду, нічого абсурдного, нічого нелогічного якраз немає. Так само не становить це й помилки. Тим більше, що двері до цієї організації відчинені й будьхто може вільно вступити до неї. Трактуючи такі речі в пресі, на нашу думку, треба звертати увагу на суть, а не на назву. Так само, як лікар більше уваги звертає на причини хвороби, щоб їх найперше усунути, так і суспільству треба заглянути глибше в суть нашого політичного життя, проаналізувати, що саме роз'їдає, що каламутить, і пробувати розлагіднювати застарілу хронічність наших болячок. Не форма потрібна, а суть.

Коли існувало „Товариство Сприяння УНРаді", а тепер став „Союз Прихильників Української Народної Республіки", то це навіть чи не збільшить тільки число членів цієї організації, бо кожному ясніше стало, до чого вона йде, до чого стремить. А хто досі не визнавав цього українського традиціоналізму, то на нього, як не було за попередньої назви, так і за теперішньої, мала надія, і йому однаково, яку б назву не наліплювали цій державницькій організації.

Отже, порушену в статті Ів. Кедрина справу треба було б формулювати не „монополізація", а „монізація патріотизму" й у такому дусі її трактувати.

К. Туркало.

* * *

Можна було згори передбачити, що ті, які голосували за зміною організаційної назви з „Союзу Товариств Сприяння УНРаді" на „Союз Прихильників УНРеспубліки", будуть невдоволені критикою тієї постанови і будуть боронити ту зміну, обороняючи цим себе. Тому не маю ніякого жалю до опонентів із спільного табору У. Н. Ради. Очевидно, коли інж. К. Туркало твердить, що він „не знає", що УНРада є одною із складових частин Державного Центру, і має претенсію, чому цього ближче не пояснено, то треба відіслати його до тексту Тимчасового Закону про реорганізацію Державного Центру з 1948 р. і до безлічі статтей на цю тему: Державний Центр складається з 1) президента УНРеспубліки на вигнанні, 2) УНРади й 3) її Виконного Органу. Закордонний Державний Центр із президентом УНРеспубліки в екзилі є, як континуація традиціоналізму УНРеспубліки і її символ, поняття тривкі, — УНРада й її Виконний Орган є установами новими й можуть підлягати довільним реформам, включно зі зміною назви. І тому УНРеспубліка і УНРада — це поняття — всупереч твердженню мого опонента — цілком різні, — з погляду логіки і права.

Кожна критика рідних відносин і явищ може бути несовісно використана політичними противниками, — на це нема ради. Коли одноднівка „Національна Трибуна" передрукувала мою статтю без відома і згоди автора, з доданням іншого заголовку та відрізанням закінчення статті, з промовчанням джерела, відкіль ту статтю передруковано, то це можна тільки записати на рахунок тієї одноднівки, а не редактора статті в „Свободі". Інж. К. Туркало не відрізнює тих дуже сутніх різниць, запитуючи не то злобно, не то наївно „чи сам автор її прислав" — до тієї одноднівки, переходячи таким чином з тону ділової полеміки на тон особистої образи.

Іван Кедрин.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Хор „Кобзар" перед великим концертом.

Тихо, але систематично і навіть з посвятою ведеться вже майже від півтора року підготова мішаного хору „Кобзар" у Филаделфії до публічного виступу. Цей хор саме в другій половині 1953 року поповнився співаками та й запросив на свойого дириґента відомого українського композитора д-ра Антона Рудницького. Від того часу і почалась послідовна праця хору. Постійні проби під управою визначного дириґента давали запевнення, що хор „Кобзар" стане на висоті і дасть українській громаді змогу почути українську пісню у мистецькому виконанні.

Це запевнення вже близьке справитися. Хор, який у майже півторарічній підготовчій праці став зіграним не лише під мистецьким оглядом, але і товариським одноцілим колективом, заповів свій перший публічний виступ уже на суботу, 29 січня ц. р. В хорі багато тих співаків, які співали у репрезентативних наших хорах в Европі, між ними і бувші співаки „Ватри" та „Трембіти". Дириґент хору, який здобув собі признання вже перед роками, керуючи українськими операми, з посвятою взявся за нове діло: поставити український хор у Филаделфії на мистецькій висоті. На товариське співжиття у хорі вказує ще і той факт, що хор об'єднує нарівні і новоприбулих співаків, і давніх поселенців, як теж і тут народжену молодь.

Перший концерт хору заповідається справді революційно. Це буде не лише концерт хору, але велика музична імпреза. В концерті візьме теж участь симфонічна оркестра, яку спеціяльно „змонтував" і підготовив д-р Рудницький. В оркестрі виступлять українські музики - солісти — теж і такі відомі вже мистці, як Оксана Сімович, Ярослав Миґасюк, Петро Прус, Люба Головата й інші, як теж і професійні американські музики.

Між співаками маємо теж імена відомих уже хористів, а навіть співаків - солістів, як Вероніка Цегельська, дві тут уже народжені українські співачки Анна Матковська і Степанія Бенко, Іван Гаврилів, Мельник, Ќапій, Татунчак та інші.

Цікава і непересічна програма цього першого виступу репрезентативного українського хору у Филаделфії. Почуємо хор із опери „Тарас Вульба" Миколи Лисенка, народні пісні в обробках Лятушинського, Людкевича, Миколи Колесси і Барвінського.

Як сказано, у концерті візьме участь теж і оркестра. Ми почуємо у виконанні хору й оркестри „Вальс" із Гунодового „Фавства", уривок із ораторії Мендельсона, як і хор з опери Ваґнера „Тангойзер". У програмі теж і нова річ композитора Антона Рудницького „На світанку" у виконанні хору й оркестри.

Молодий, але відомий в українському й американському музичному світі пініст Роман Рудницький відограє концерт Баха із оркестрою. В той спосіб перший виступ репрезентативного українського хору „Кобзар" у Филаделфії — це подія в музичному житті. Тому теж до цього концерту підготовляються не лише хор і оркестра, але теж вся филаделфійська громада зацікавлена у ньому. Створено спеціяльний громадський комітет для переведення цієї небуденної імпрези і треба сподіватись, що цей концерт буде не лише мистецькою насолодою, але здобуде нам розголос.

Т.

Рачестер, Н. Й.

70-ліття Українського Жіночого Руху.

Українське зорганізоване жіноцтво м. Рачестер, Н. Й. відсвяткувало дня 28 листопада 1954 р. 70-ліття Українського Жіночого Руху Ювілейним Концертом і бенкетом. Підготовкою ювілейних святкувань займався спеціяльно зорганізований комітет, в склад якого входили: 6. Відділ СУА, 47. Відділ СУА, Український Золотий Хрест, Самостійний Золотий Хрест, Сестрицтво Пресв. Богородиці. Делеґатки цих організацій вложили багато труду, щоб святкування випали якнайкраще, тому й висліди їхньої праці були дуже гарні. Після торжественних Богослужень в українських церквах обох обрядів, які відправлялися о год. 12 вполудне, відбувся концерт в Укр. Амер. Клюбі, о год. 5 попол. Декорація сцени і всі точки програми були дуже солідно опрацьовані. На самому вступі п. Марія Климко, при акомпаніяменті п. Анни Сорохтей, відспівала американський гимн, а жіночий хор під проводом проф. Ірини Костинюк відспівав гимн Союзу Українок. Зовнішній вигляд цілого хору (вишивані блюзки, довгі чорні спідниці), добрі голоси й гарне виконання гимну впровадили численних слухачів зразу в святочний настрій. П. Мирослава Приймак відчитала привіт від сеньйорки Українського Жіночого Руху, голови СФУЖО п. Олени Кисілевської, яка з поважних причин не могла прибути на наше свято. Після того організаційна референтка Централі СУА, п. Марія Біляк, виголосила коротке, але цікаве й речеве вступне слово, а членка Управи СФУЖО, п. Ірина Павликовська, виголосила дуже гарний реферат про 70-ліття Українського Жіночого Руху. Обох делеґаток привітали китицями білих квітів маленькі Христинка Гавриляк та Зірка Зелез. З черги п. Марія Климко при акомпаніяменті п. Анни Сорохтей відспівала Матюка „Квітка дрібная" та Бонковського „Тропак". Обі пані тут роджені українки і від довгого ряду років своїми мистецькими здібностями служать українській рачестерській громаді. Пані Ярослава Зелез направду по-мистецьки продеклямувала вірш Буковинки „Поклін вам, жінки". Наступною точкою програми був сольоспів відомої арт.-співачки б. Львівської Опере п. Люби Німців, яка при акомпаніяменті проф. Ірини Костинюк виконала Лятошинського „Ой у полі", Мендельсона „На крилах пісні" й арію Мімі з опери „Ля Богеме" Пуччіні. Її милий голос, мистецьке виконання творів, а зокрема арія Мімі захопили всіх слухачів. Учениця балетної школи п-нна Валентина Діловська прекрасно виконала танок „Русалка", до якого грали молоденькі студентка - скрипачка п-нна Ірина Зобнів, а при фортепіяні учениця п. проф. Ірини Костинюк Оксана Кричук. Композиція танку, проєкт костюму, музичне керівництво, декорації, і світляні ефекти були під проводом проф. Ірини Костинюк. Після танку жіночий хор під проводом знову ж проф. Ірини Костинюк відспівав дуже добре три народні пісні в обробці Леонтовича, а саме: „Горе ж моє, горе", „Зеленая та ліщинонька", „Чого соловей". На закінчення програми виведено монтаж п. Ірини Лаврівської п. з. „На свято жінки", який залишив приємне враження серед усіх приявних. Закінчено концерт українським національним гимном.

В загальному концерт був дуже вдалий, солідно підготовлений, з дуже добре підібраною та виконаною програмою.

Після концерту відбувся бенкет з участю 150 гостей під проводом д-р Ірини Крамарчук. На бенкеті промовляли делеґатка Централі СУА п. М. Біляк, а опісля представники всіх рачестерських організацій виголосили щирі привіти. Голова Комітету п. Софія Онуфрик подякувала всім присутнім за участь у святкуваннях і за співпрацю у їх підготовці.

Дохід із імпрези переслано на потреби СФУЖО.

А. Смеречинська.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ

З наших буднів

„НА БАЛАБУХИ"

Не знаю, чи багато з Шан. Читачів знають, що значить ходити „на балабухи" (наголос на другому складі, згідно з нормами підльвівсько-бібрецької говірки).

Ходити „на балабухи" — це означає: в навечер'я „нашого" Нового Року, або в Маланчин Вечір, не спати до півночі. Після півночі — хутко зірватися з постелі, натягти на себе все, найтепліше, обутись в чоботи — свої, якщо такі існували б, якщо немає, то в чиїсь з фамілії, перевісити через плечі полотняну торбу, і потихенько, щоб не збудити нікого в хаті, висмикнутись надвір!

Ходити на балабухи можна було індивідуально і колективно, гуртом. Ходження одинцем мало цю позитивну сторінку, що всякі - там колачики, буханці, а, деколи, борони Боже, і пару центів, діставалися тільки вам і не треба було тим добром з ніким ділитись.

Але мало таке кустарне підприємство і свої неґативи...

Для такого сінґел-балабушника не хотілось нікому вставати з теплого ліжка. Бувало стоїш під вікном, віншуєш та і віншуєш, трохи не охрипнеш: „Дайте там, дайте, я є сам-один!" — а тут ніхто не виходить та й нічого не виносить.

Другий мінус — були сусідські собаки. Проблема грізна, бо зубата, патлата і сильно гавкаюча, для семилітнього бельбаса творила на воротах непрохідну запору.

Не меншою небезпекою від собак були наскоки на самітняка цілої зграї балабушників, що, користаючи з чисельної переваги, розкуркулювали його з повної, нераз, торби, а при тому добре наштовхали.

Взагалі накулачні баталії були дуже популярні в Новорічну ніч і належали, так би мовити, до традицій. Найзавзятіша битва виникала тоді, як стрінулась одна „сторонка" з другою. Тоді йшов бій на п'ястуки, і снігові кулі, і замерзлі кізячки, що валялись по дорозі, а деколи самі балабухи служили за муніцію, бо були, звичайно, тверді, мав камінці, з разового тіста.

А як приємно було ковзатись, чи то на ставку, чи по замерзлій, як скло, річці, вже надосвітку, як дзвонили до церкви, обійшовши всі хати, а деякі по два-три рази — „де добре давали"!.. Розженешся на підківках і летиш, як птах по леді, тільки торба з балабухами бовтається позаду!

І всі новорічні ночі далекого дитинства були такі ясні-місячні, такі видні, що можна було сідати на іскристому снігу і газету читати, як при електриці...

І ще пригадую собі новорічне „віншування", яке кожний балабушник мусів знати напам'ять. Скандувалося воно речитативом, у приспішеному ритмі (бо мороз сльози витискав!) а починалось так:

„На щастя, на здоров'я, на той Новий Рік! Аби вам ся родили жито, пшениця і коням обрік! Колачки-щондрачки, дайте хліба нам, заплатить вам сам Пан-Єзус і той Святий Ян. Три круліяни, корони клали, кому ж кому, народзьому, Пану, нашему, дайте там, дайте, нас є тільки два" — (три, чотири і т. д.).

Я питав покійного проф. Я., що був у нашому селі, звідки взялася така „нашаваша" мішанина слів у цьому „віншуванні". Пан професор пояснював, що ця щедрівка походить з часів панщини. Коли селяни йшли складати панові бажання на Новий Рік, то „з гречности" до нього вплітали до бажань польські слова, всякі „щондрачки" та інших „круліянів".

Минулася одна панщина — прийшла друга... Сьогодні, в Маланчин Вечір, ніхто не піде „на балабухи" і ніхто не щедруватиме в тихому, підльвівському селі, за далеким океаном...

Ікер.

Повідомляємо, що ціна оголошення величини 1 інча через 1 колонку виносить $1.40. Проситься належитість (відповідно до величини оголошення) пересилати разом з текстом.

Адміністрація.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В Бельгії

ПРАВОСЛАВНІ УКРАЇНЦІ В БЕЛЬГІЇ

Православні українці в Бельгії зорганізовані в вісьмох релігійних громадах. Українські православні автокефальні парафії існують в таких місцевостях: Вам, Тертра, Гензі, Мораж і Реси. Ці парафії обслуговує о. протопресвітер І. Бачинський, який працює в вугільній шахті, а у вільний час виконує душпастирські обов'язки і також навчає дітей у рідній школі. Інший священик, о. Мацяк, обслуговує місто Льєж та інші релігійні осередки православних українців.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ УДК В БРЮССЕЛІ

Дня 1 листопада 1954 р., в залі ЖОК у Брюсселі, відбулися річні IX Загальні Збори Українського Допомогового Комітету в Бельгії.

Початок Загальних Зборів попередив Молебен в намірені українського народу і Панахида в роковини смерти сл. п. Митрополита Кир Андрея Шептицького та героїв Листопадового чину, що їх відправив о. дир. Д. Дзвоник. На Загальні Збори прибули члени УДК з усіх українських осередків у Бельгії та кільканадцять гостей.

До нових органів УДК вибрано: Головна Управа: д-р В. Попович, голова; інж. З. Витязь 1-й заступник; Я. Пришляк 2-й заст.: О. Коваль, секретар; М. Когут, скарбник; О. Хімчак, культ.-осв. референт; Д. Данилюк, реф. суспп. опіки, Ф. Михайлишин, орг. реф.; В. Яремкович, вільний член.

В тій країні живе тепер 4,060 українців, не враховуючи тих українок, що заміжні за бельгійцями (коло 1,500), в тому числі є 1,100 дітей до 14 років. ДО УДК належить 474 члени. УДК має свій друкований орган „Вісті", що виходять регулярно, приносячи інформації про українське життя в Бельгії, як також дає місце для профспілок, СУМ-у та жіноцтва.

В МОНАКО

ВИСТАВА УКРАЇНСЬКОЇ КНИЖКИ В МОНТЕ КАРЛЬО

Вистава української книжки, виданої у вільному світі, що влаштовує п. Євген Деслав, відбудеться в одній із найбільших книгарень Монте Карльо на початку 1955 року.

ТРИ УКРАЇНКИ В ОПЕРІ В МОНТЕ КАРЛЬО

У відповідь на заходи п. Євгена Деслава перед монакськими офіційними чинниками в справі збільшення українських артистів в театрах Монте Карльо дирекція монтекарлівського касина повідомила п. Деслава, що в січні місяці 1955 року три українські солістки світової слави: Євгенія Зарицька, Іда Маланюк та Анжеліка Кравченко будуть виступати в Монтекарлівській Державній Опері. Передбачається теж запрошення до складу Національної Симфонічної Оркестри Монте Карльо кількох музиків українців.

В Бразилії

СОБОР УАПЦ В БРАЗИЛІЇ

За благословенням митр. Йоана з Ню Йорку і при його участі відбувся в Бразилії Перший Собор Української Автокефальної Православної Церкви .Участь у Соборі взяли священики і делеґати від усіх парафій і місійних пунктів. На 15 членів передбачався один представник. Собор відбувся в парафіяльному домі при св. Михайлівській церкві в м. Портон.

Під час свого перебування у Бразилії митр. Йоан хиротонізував трьох священиків для української православної церкви та одного для румунської. Цей Собор вибрав Церковне Управління в такому складі: о. прот. Ф. Кульчинський, голова; о. В. Постолян, С. Решетник, П. Вітрик, Плахтин, Голуб, Самохвал, Чайка і Терека, члени.

ЛИСТОПАДОВІ РОКОВИНИ В КУРИТИБІ

Куритибська філія Т-ва Прихильників Української Культури відзначила Листопадовий Зрив і 10-ліття смерти митр. Шептицького святочними сходинами дня 1 листопада по Панахиді в місцевій укр. кат. церкві. Доповідь про Листопадові Дні виголосив Впр. о. Мелетій Камінський ЧСВВ, а про митр. Шептицького — ред. Микола Гец.

В Арґентині

ПРАЦЯ УКРАЇНСЬКИХ МАЛЯРІВ А. КЛИМКА ТА ІВАНА ДЕНИСЕНКА

Відомий українцям в Арґентині маляр А. Климко закінчив минулого року малювати фресками пресвітеріюм (вівтарну частину) Успенської українсько-католицької церкви в Берісco, а Ів. Денисенко закінчив працю малювання катедри в Ріоха. А. Климко зробив уже собі дуже добре ім'я і як портретист, і як мистець декоративної архітектури. (Йому належить внутрішня архітектурна декорація одної каварні в С. Мартінес).

Про творчу працю Ів. Денисенка появилася стаття в журналі „Ель Мундо Архентіно" з 11 серпня ц. р. за підписом Х. Ц. Берналь. У цьому журналі вміщено й 4 світлини з праць Денисенка в Ріохській катедралі.

СРІБНИЙ ЮВІЛЕЙ О. М. М. МАРКОВА

Минулого року в Арґентині українці католики відзначували срібний ювілей священства о. М. М. Маркова, ЧСВВ. В країні нової праці він здобув собі велике признання і симпатії вірних, які захоплені його проповіддями, що він виголошує для наших людей, розсіяних серед арґентинських прерій. Редакція „Нашого Клича" склала від себе „найкращі побажання" тому працівникові в Христовому винограднику, а отці Василіяни влаштували окреме свято в дні 28 листопада 1954 року.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ В БУЕНОС АЙРЕСІ

З ініціятиви української антикомуністичної організації ДОБРУС в Арґентині, 28 листопада ц. р. відбулося Протестаційне Віче українського громадянства, щоб проголосити протест проти масового примусового виселювання большевицькою владою українського населення з рідної землі.

В Австралії

ВИДАВНИЦТВО „ЛАСТІВКА"

Видавництво „Ластівка" в Австралії видало маленьку, але дуже симпатичну книжечку для дітей „Вовченя" Дмитра Чуба, що вже перед тим видав був прецікаву книжечку „На Гадючому острові". Як і попередня книжечка „Вовченя" — цінний вклад в нашу небагату дитячу літературу. Читається легко і цікаво, бо написано її гарною літературною мовою.

АВСТРАЛІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ — УСС-АМ

На заклик Союзу Українських Організацій Австралії (СУОА) відзначити 40-ліття створення Українських Січових Стрільців, перший відгукнувся Мельборн. Аматорський гурток філії Української Громади Вікторії в Нюпорті (Мельборн) віддіграв з великим успіхом комедію зі стрілецького життя „Бо війна війною..." Вступне слово про Українських Січових Стрільців виголосив п. Ст. Залеський. Заходом Союзу Українських Комбатантів Вікторії відбулася в Українськім Домі в Мельборні 5 грудня 1954 Ювівілейна Академія УСС. Голова комбатантів п. майор Олійник відкрив Академію та візвав приявних вшанувати пам'ять полеглих УСС-ів однохвилинною мовчанкою. Бувший четар УСС д-р В. Гриневич виголосив доповідь „УСС з історичної перспективи", підкреслюючи всі важливіші хвилини з життя УСС. Молоденька пластова новачка Христя Сорока гарно віддеклямувала вірш Ол. Олеся „В поклоні героям". Маніфест Загальної Української Ради у Львові з дня 6-го серпня 1914 р. відчитав п. Ст. Залеський. Редактор Іван Дурбак виголосив доповідь „Бойовий шлях Українських Січових Стрільців", у якій подав огляд боїв УСС-ів з московським наїзником від Карпат аж по Дніпро від 1914 до 1920 року. Вірш-спомин Романа Купчинського „Ніби сниться" віддеклямувала з великим чуттям справді по мистецьки арт. Л. Максимишин, що зворушила до глибини душі приявних. Кол. військовик Л. Штинда відчитав „Апель поляглим героям". Чоловічий хор „Чайка" під орудою п. Ст. Кореня відспівав в'язанку стрілецьких пісень. Національним гимном закінчено цю академію УСС, що залишила тривале враження. Пластуни прикрасили сцену. Приявні виповнили залю по береги.

В Англії

ПОМЕР КНЯЗЬ ІВАН ТОКАРЖЕВСЬКИЙ

В Лондоні 18 листопада минулого року помер несподівано князь Іван Токаржевський-Карашевич в 69 році життя.

Він походив з старого шляхетського роду на східньо-українських землях і був римокатолицького віровизнання. З відновленням української самостійної держави вступив на дипломатичну службу. Від червня 1918 р. до червня 1919 р. був першим радником українського посольства у Відні, де тісно співпрацював з українським послом Вячеславом Липинським. Від листопада 1918 р. до січня 1919 р. після уступлення кабінету Ф. Лизогуба не брав участи в праці посольства. В червні 1919 р. його вислано в дипломатичній місії до Риму. Звідси переїхав він до Царгороду і перебрав пост першого радника українського посольства в Османській державі, де перебував від 2. 8. 1919 р. до 25. 3. 1920 р. Там же посол Лотоцький передав йому аґенди українського посольства. Князь Токаржевський перебував до 11. 12. 1921 р. в Туреччині і виїхав звідти до Тарнова, де обняв пост віцеміністра закордонних справ при екзильному уряду УНР. Від 12. 1. 1922 р. до 3. 9. 1924 р. князь Токаржевський був міністром закордонних справ при екзильному уряді УНР.

Здавши цей пост, Покійний вже більше не виконував жадних офіційних обов'язків в політичних середовищах за кордоном. Князь Токаржевський був лицарем Мальтійського ордену. В 30-х і 40-х роках він жив в Італії, а потім у Великобританії, де мав добрі зв'язки з британськими політичними діячами. Належав до поважних українських публіцистів і писав головно історичні розвідки, а також статті у французькій і італійській пресі.

КНИЖКА И ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.